

ESTRATÈGIA D'IMPLEMENTACIÓ DEL PROGRAMA D'HIGIENE DE MANS 2021

Servei d'Avaluació de la Qualitat Assistencial i Seguretat del Pacient

Direcció General de la Planificació, Eficiència Tecnològica i Atenció al Pacient

Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública

ÍNDEX

	Pàgina
1. INTRODUCCIÓ	3
2. JUSTIFICACIÓ	5
3. RESPONSABILITAT D'APLICACIÓ i ABAST	7
4. OBJECTIUS	8
4.1 Objectiu Principal	8
4.2 Objectius Específics	8
5. METODOLOGIA	9
6. ACTIVITATS	9
7. MEMÒRIA D'ACTIVITATS	12
8. BIBLIOGRAFIA	13
9. ANNEX I	

1. INTRODUCCIÓ

La **infecció relacionada amb l'assistència sanitària (IRAS)** (1) és *“aquella que es desenvolupa en un pacient que rep atenció sanitària en qualsevol dels establiments on es proveeixen cures sanitàries: centres de salut (atenció primària (AP)), hospital d'aguts (infecció nosocomial), hospital de crònics, residències d'ancians, ambulatoris, centres de diàlisi, cures domiciliàries i que està relacionada amb aquesta atenció (no estava en període d'incubació ni present en el moment de l'atenció)”* (1). Constitueix una situació de vital importància, que afecta la salut dels nostres ciutadans en associar un augment de la morbiditat dels/les pacients i, al seu torn, un increment dels costos socioeconòmics per al sistema sanitari i la societat (2).

Segons dades de l'Organització **Mundial de la Salut (OMS)**, entre el 5% i el 10% de pacients que ingressen en hospitals moderns del món desenvolupat, contrauran una o més infeccions (3). Són sovint infeccions difícils de tractar per l'aparició de microorganismes multiresistents als antibiòtics, però l'evidència mostra que al voltant del 50% es pot previndre amb pràctiques segures (4).

A Espanya, segons l'estudi de prevalença de la infecció nosocomial (EPINE) de l'any 2019, un 7,03% dels pacients van contraure una infecció relacionada amb l'assistència sanitària (5). A més, la xifra de morts relacionada amb les infeccions vinculades a l'assistència sanitària s'estima en 3.200 a l'any (una mica més de 8 morts al dia), i tot això suposa un major nombre de morts que el dels accidents de trànsit, xifrat entorn de les 2.500 morts anuals (6).

Les causes que poden afavorir aquestes infeccions són diverses i poden estar relacionades amb l'entorn de treball, l'organització del sistema, els hàbits dels professionals sanitaris, els procediments, la comunicació i/o el nivell de formació. Les mans destaquen com a principal vehicle de transmissió dels microorganismes causants de les IRAS (7).

La Higiene **de Mans (HM)** constitueix una mesura fonamental per a reduir i previndre la transmissió d'aquestes infeccions, sent una mesura barata, senzilla i efectiva. Així, diferents estudis demostren que les intervencions que aconsegueixen millorar l'adherència i aplicació de la HM, es relacionen amb una reducció de les IRAS (8). La HM és un element essencial i primordial per a crear i afavorir un clima de seguretat en l'atenció sanitària.

No obstant això, malgrat ser una mesura senzilla, el baix nivell de compliment de la HM és una qüestió universal en l'atenció sanitària. **Segons dades de l'OMS, l'adherència global no supera el 40% de mitjana** (9).

Existeixen múltiples barreres potencials per a la implementació en la pràctica la HM en una sèrie de nivells, des del compromís polític nacional, passant per barreres institucionals i administratives fins a la falta de compromís del personal sanitari. En un estudi càntabre, les barreres més sovint esmentades pels treballadors per a implementar la HM en la seua activitat laboral diària eren els efectes irritants del sabó i la càrrega de treball, mentre que com a aspectes facilitadors referien la protecció dels/les pacients enfront del personal sanitari i la prevenció de transmissió d'infeccions (10).

La implementació de la HM també es veu influïda pels nivells de recursos econòmics, enfocaments de qualitat (per exemple, la manca de convenciment dels líders sanitaris) i la falta de percepció de la importància i repercussió de les IRAS a nivell socioeconòmic (11).

Diversos estudis publicats suggereixen que **les estratègies multimodals i multidisciplinàries que es concentren en un canvi del sistema, amb un enfocament constant de sensibilització, educació i avaluació, ofereixen la major probabilitat d'èxit en termes de millora de la HM i reducció de les IRAS** (11).

2. JUSTIFICACIÓ

L'Estratègia de Seguretat del Pacient 2015-2020 del Sistema Nacional de Salut (SNS) inclou en el seu objectiu 2.2. "La promoció de pràctiques segures per a previndre i controlar les infeccions associades a l'assistència sanitària", especificant la necessitat de mantindre i fomentar l'expansió del Programa de HM del SNS, que es desenvolupa en col·laboració amb les Comunitats Autònomes (CCAA), preservant i consolidant les accions incloses en aquest programa amb la finalitat de millorar l'adherència a la HM de professionals, pacients i cuidadors en tots els àmbits assistencials (12).

La Campanya de HM és un dels programes que s'han implementat per a la disminució de la freqüència d'infecció nosocomial dins del marc de l'IV **Pla de Salut de la Comunitat Valenciana (CV) 2016-2020**, que estableix la seguretat del pacient com a valor fonamental i inclou com a objectiu (3.6. – Acció 3.6.5), *potenciar la implantació i participació de pacients en la millora de la qualitat i seguretat de l'atenció sanitària* (13). **La seua vigència es prorroga per a l'any 2021**, atés que el marc conceptual, línies estratègiques i objectius es mantenen plenament alineats amb les principals propostes i estratègies d'àmbit internacional (OMS, UE, Agenda 2030) i estatal i contínua sent marc de referència de la política sanitària de la CV, mentre la situació epidemiològica derivada de la pandèmia SARS-CoV-2 no millore (14).

Partint d'aquesta base, l'estratègia que es presenta en aquest document respon al desenvolupament del **Pla de Qualitat i Seguretat del Pacient de la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública** (*Instrucció 3/2017 Normalització de les funcions de qualitat i seguretat del pacient en els centres/departaments de salut*) en concret a l'objectiu de la línia estratègica 5 "**garantir el manteniment i millora contínua del Programa d'Higiene de Mans recomanat pel SNS**" (15).

Al llarg del passat any 2020, la HM ha adquirit un especial protagonisme, sent una de les principals estratègies de salut pública establides per a previndre la propagació de el SARS-CoV-2, tant per a professionals sanitaris com per a la resta de la població.

Per a reduir el risc de transmetre o adquirir la infecció COVID-19, tant la **OMS**, com el **European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC)** i el **Centers for Disease Control and Prevention (CDC)** recomanen llavar-se sovint les mans amb aigua corrent i sabó i si això no és possible, higienitzar-les amb un preparat de contingut alcohòlic formulat per a ser aplicat a les mans amb l'objectiu d'inactivar els microorganismes i/o suprimir temporalment el seu creixement. Tots dos procediments són vàlids. (16).

Des de l'any 2004, l'OMS ha impulsat la HM com una acció per a millorar la seguretat del pacient a nivell mundial mitjançant el seu programa "**Una atenció neta és una atenció més segura**". Posteriorment, el programa es va ampliar sota el nom "**Salva vides: llava't les mans**" (**SAVE LIVES: clean your Hands**), amb l'objectiu de promoure la HM a qualsevol escala (*estatal, regional o local*) i nivell assistencial, centrant-se en els 5 moments per a la HM. Per a garantir el compliment d'aquest objectiu es va desenvolupar la "**Guia d'aplicació de l'estratègia multimodal de l'OMS per a la millora de**

la higiene de les mans” i el “Manual tècnic de referència per a la higiene de les mans” (7).

Les recomanacions de l'OMS l'any 2020 sobre la higiene universal de les mans i la nova iniciativa **“Higiene de Mans per aT odos” de l'OMS i UNICEF** continuen sent molt rellevants i han de mantindre's al llarg de l'any 2021 i en els pròxims anys (17).

Cada 5 de maig se celebra la **Jornada Mundial d'Higiene de Mans** liderada per l'OMS, sent el lema triat enguany: **“Segons salven vides: llave's les mans!”**.

Per això a continuació , es proposen una sèrie d'estratègies d'implementació del programa de HM per a l'any 2021 coincidint amb el 5 de maig, i que van dirigides a professionals sanitaris, pacients i usuaris, promovent una atenció de qualitat i segura.

3. RESPONSABILITAT D'APLICACIÓ I ABAST

Els programes de prevenció i control de la infecció inclouen la HM com un element crític per a aconseguir la cobertura universal de la salut per tres motius:

- És una pràctica basada en l'evidència.
- Ha demostrat un impacte en l'atenció de qualitat i en la seguretat del Pacient.
- Aconsegueix tots els nivells de l'atenció sanitària.

Els agents implicats en la implantació i vigilància de l'òptim compliment de la HM en els diferents departaments/centres de la CSUSP dins dels programes de prevenció i control de les IRAS són:

- **Equip Directiu del Departament:** És el responsable últim de garantir l'existència i implementació del protocol en els centres del departament i el seu coneixement per part de professionals sanitaris implicats en el seu desenvolupament.
- **Unitat de Qualitat Assistencial i Seguretat del Pacient (UFCASP) dels departaments/centres de la CSUSP:** La UFCASP és l'encarregada de liderar, coordinar i impulsar el programa de HM entre professionals, pacients i usuaris del departament.
- **Servei de Medicina Preventiva i Qualitat Assistencial:** Responsable d'elaborar una estratègia de vigilància de l'adequada implementació de l'activitat de la HM per part de professionals sanitaris dels diferents departaments/centres sanitaris, per a garantir l'aplicació dels Protocols Normalitzats de Treball (PNT) en el context que definisquen les UFCASP.

Àmbit d'Aplicació:

El present pla estratègic enfocat al disseny de la campanya divulgativa i participativa **"Segons salven vides: llave's les mans!"** impulsat per l'OMS per al Dia Mundial de la HM, es desenvoluparà en l'àmbit dels departaments/centres de la CSUSP.

Dirigit a .:

- Professionals sanitaris
- Pacients
- Usuaris dels punts d'atenció sanitària.

4. OBJECTIUS

4.1. Objectiu General

Reprendre i impulsar la participació activa dels departaments/centres de la CSUSP en la campanya de la HM al llarg de l'any i prenent com a punt de partida la Jornada del Dia Mundial de la HM que se celebra el 5 de maig.

4.2. Objectius Específics

1. Dissenyar estratègies orientades a promocionar i divulgar l'activitat de la HM entre professionals sanitaris, pacients i usuaris dels punts d'atenció sanitària.
2. Sensibilitzar, conscienciar i donar a conèixer l'efecte sobre la prevenció en la transmissió d'infeccions amb una bona pràctica de la HM en l'entorn sanitari i comunitari.
3. Promoure la formació i incrementar la capacitació de professionals sanitaris en la correcta tècnica de la HM.

5. METODOLOGIA

En la Jornada del Dia Mundial de la HM, s'han d'organitzar activitats de sensibilització i promoció de la salut en cada departament amb difusió anterior en els mitjans de comunicació.

Així mateix, es dissenyaran propostes d'activitats i iniciatives enfocades a promocionar la rentada de mans entre professionals i per a conscienciar a la població general, promoure el seu apoderament i incrementar la participació activa de la ciutadania en la millora de la HM.

6. ACTIVITATS

Objectiu General 4.1

Des dels serveis centrals de la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública (CSUSP):

- *Impulsar la difusió de la campanya de HM mitjançant:*
 - ✓ Enviament de carta informativa a les gerències dels departaments, directors d'Hospitals de Crònics i Llarga Estada (HACLEs), comissionats, director de centre de transfusions, SES, etc.
 - ✓ Enviament de carta informativa i correus gva a professionals de la salut.
 - ✓ Difusió del cartell de HM del Ministeri de Sanitat en els dos idiomes oficials (Castellà i Valencià).
 - ✓ Elaboració de nota de premsa pel gabinet de comunicació de la CSUSP.
- *Impulsar la realització de l'autoavaluació de HM (almenys dues vegades a l'any), recollida en una de les línies estratègiques del **Pla de Qualitat i Seguretat del Pacient** del departament de salut, dins del marc d'autoavaluació **de la HM de l'OMS**.*
- *Sol·licitar un informe als Departaments de Salut de les activitats realitzades amb motiu de la celebració del dia 5 de maig i de les accions de millora del programa de HM al llarg de la resta de l'any.*

Des dels departaments/centres de la CSUSP:

- *Realitzar iniciatives de divulgació de la importància de la HM:*

- ✓ *Instal·lar punts divulgatius en els centres sanitaris amb repartiment de solucions de butxaca de gel/solució hidroalcohòlica*
 - ✓ *Elaborar material informatiu local.*
 - ✓ *Distribuir la cartelleria relativa a la HM per unitats, serveis i centres sanitaris*
 - ✓ *Projecció de vídeos i cartells recordatoris en les pantalles de les sales d'espera i en la intranet del Departament.*
 - ✓ *Involucrar a usuaris dels punts d'atenció sanitària en la cultura de la HM i en la petició expressa de la seua correcta aplicació per part de professionals sanitaris*
- *Realitzar iniciatives de consolidació de la HM:*
- ✓ *Cursos en "Formació Bàsica en Higiene de Mans", dirigits a grups de professionals, per part del Servei de Medicina Preventiva de cada Departament de Salut, sobre la correcta tècnica de la rentada de mans (els 5 moments en què ha de realitzar-se durant l'activitat diària) i el correcte ús de guants.*
 - ✓ *Realitzar auditories de verificació del compliment del programa (almenys dues vegades a l'any),*

Objectius Específics 4.2

Objectiu 4.2.1: Dissenyar estratègies orientades a promocionar i divulgar l'activitat de la HM entre professionals sanitaris, usuaris i pacients dels punts d'atenció sanitària

Activitats proposades:

- Repartiment de cartelleria, infografia amb el lema de la jornada o altres tipus de materials divulgatius proporcionats pel Ministeri de Sanitat.
- Difusió de la celebració de la Jornada del Dia Mundial de la HM en els centres sanitaris dels diferents departaments/centres de la CSUSP, mitjançant fons de pantalla en els terminals de treball de professionals sanitaris i no sanitaris, missatges en la intranet, publicació en les xarxes socials i espots publicitaris per part del gabinet de premsa i vídeos divulgatius projectats en bucle en les pantalles de les entrades dels centres i de les consultes.
- Instal·lació de nous punts de dispensació de producte de base alcohòlica, per reestructuració dels espais de treball arran de la declaració de la pandèmia per SARS-CoV-2 i revisió dels ja existents anteriorment.

- Elaboració de materials específics per part dels diferents serveis dels centres hospitalaris i centres d'atenció primària com: vídeos editats per professionals sanitaris, díptics informatius, xapes o bolígrafs amb el lema de la jornada, jocs dirigits sobre HM, etc.
- Difusió fotogràfica de suport a la campanya de professionals realitzant la HM i els tallers.
- Instal·lació d'una Bústia de Sugeriments o Blog per a usuaris i professionals.

OBJECTIU 4.2.2: Sensibilitzar, conscienciar i donar a conèixer l'efecte sobre la prevenció en la transmissió d'infeccions d'una bona pràctica de la HM en l'entorn sanitari i comunitari.

Activitats proposades:

- Designar a professionals en l'entrada dels hospitals i centres de salut per a recordar a pacients i acompanyants la realització de la HM abans de l'accés al centre sanitari i a cada consulta.
- Informar durant el triatge en serveis d'urgències sobre la tècnica correcta de HM a cada pacient i acompanyant que accedisca al centre.
- Instal·lar punts d'informació als centres sanitaris sobre la correcta tècnica de HM i conscienciar a pacients i acompanyants en la importància de la mateixa en relació a la prevenció de la transmissió d'infeccions, tant per SARS-CoV-2 com per Bacteris Multiresistents a Antibiótics.
- Reproducció de vídeos institucionals divulgatius de la tècnica de HM en bucle en les pantalles de les entrades dels centres, en les sales d'espera, en les televisions de les habitacions.
- Difusió de missatges informatius i de promoció de la HM a través de xarxes socials.
- Potenciar des dels centres d'atenció primària la participació d'altres grups de població en iniciatives de promoció de la HM en l'àmbit comunitari (col·legis, Instituts d'Educació Secundària (IES)).
 - Iniciar accions educatives a les aules, com a concursos de contes infantils o dibuix amb la temàtica de la HM, vídeos grupals, tallers pràctics presencials i telemàtics, etc.
 - Formació del personal docent per part del personal d'infermeria de salut escolar en la tècnica de HM i en quin moment realitzar-la tant dins com fora de les aules.
 - Difusió de vídeos i infografia entre alumnat i personal docent.

- Activitats de reforç en la llar mitjançant fitxes segons edats, per a realitzar pels alumnes a casa a fi de reforçar aquest hàbit d'higiene i fer participants als convivents.
- Potenciar des dels centres de salut pública i treballadors socials d'atenció primària la participació d'altres grups de població en iniciatives de promoció de la HM en l'àmbit comunitari (centre d'atenció als sense sostre, migrants, població vulnerable, etc).
- Realitzar enquestes a pacients i analitzar els resultats sobre la seua participació en les activitats de HM i les seues propostes de millora.

OBJECTIU 4.2.3: Promoure la formació i incrementar la capacitat de professionals en la correcta tècnica de la HM.

Activitats proposades:

- Organització de cursos en línia de formació continuada sobre HM (*precaucions estàndard i precaucions basades en el mecanisme de transmissió*) dirigits a tots els grups de professionals, amb la implicació de directius i comandaments intermedis.
- Organització de tallers pràctics sobre HM, per part dels Serveis de Medicina Preventiva dels diferents departaments/centres de la CSUSP, dirigits a tots els grups de professionals, amb la implicació de directius i comandaments intermedis.
- Formació per part dels Serveis de Medicina Preventiva a la resta de professionals sanitaris per a impartir sessions i realitzar observació de HM (*formació de formadors*), incloses residències de majors i centres sociosanitaris adscrits.
- Emissió d'una enquesta a través de la Comissions de Docència a residents en formació sanitària especialitzada sobre el seu nivell d'aplicació en la seua pràctica habitual i el seu nivell de coneixement en HM i a la resta de professionals, a través de la plataforma de difusió de correu corporatiu *gva*.
- Implicar residents (MIR, EIR, FIR, PIR, BIR i QIR), des de l'inici del seu programa de formació sanitària especialitzada, promovent que siguen un dels principals agents de l'observació directa de la HM.

7. MEMÒRIA D'ACTIVITATS

Les activitats de l'estratègia de HM i els resultats obtinguts en els centres sanitaris , s'han de reflectir en una memòria anual que es publique en la intranet i que al costat de l'annex I, s'enviarà a la Direcció General amb competències en matèria de qualitat i seguretat del pacient **abans del 15 de desembre del 2021**.

8. BIBLIOGRAFIA

1. Estudi BAIXES. *Estudi sobre la seguretat dels pacients en atenció primària de salut*. Madrid: Ministeri de Sanitat i Consum, 2008. [En línia]. Disponible en: https://www.mscbs.gob.es/organizacion/sns/plancalidadesns/docs/estudio_apeas.pdf
2. Servei Madrileny de Salut. Direcció General d'Atenció Primària. *"Pla de millora dels procediments de neteja, desinfecció i esterilització en els centres de salut i consultoris locals de la Comunitat de Madrid"*. Madrid, Gerència d'Atenció Primària, 2015. [En línia]. Disponible en: https://www.comunitat.madrid/transparència/sites/default/files/pla/document/342_164_5a_edicion_pla_de_millora_de_els_procediments_de_Hig._mat._sani_0.pdf
3. Organització Mundial de la Salut. *"Una atenció neta és una atenció més segura"* [En línia] Disponible en: <https://www.who.int/gpsc/background/es/>.
4. *Estratègia de Seguretat del Pacient del Sistema Nacional de Salut. Període 2015-2020*. Govern d'Espanya. Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat, 2016. [En línia]. Disponible en: <https://www.seguridaddelpaciente.es/resources/documentos/2015/estrategia%20Seguridad%20del%20Paciente%202015-2020.pdf>
5. Societat Espanyola de Medicina Preventiva Salut Pública i Higiene. *EPINE. Estudi de Prevalença de les Infeccions Nosocomials a Espanya*. [En línia 2018]. Disponible en: <https://www.epine.es/docs/public/reports/esp/2018%20EPINE%20Informe%20Espa%C3%B1a.pdf>.
6. GASETA MEDICA. *"Les infeccions nosocomials són tot un repte sanitari"* [En línia 2017] Disponible en: <https://www.gacetamedica.com/especializada/las-infecciones-nosocomiales-son-todo-un-reto-sanitario-ej1128789>
7. Ministeri de Sanitat - Govern d'Espanya. *Seguretat del Pacient. Programa d'Higiene de mans del Sistema Nacional de Salut (SNS)*. [En línia 2021]. Disponible en: <https://www.seguridaddelpaciente.es/es/practicas-seguras/programa-higiene-manos/>.
8. Marimuthu K, Didier Pitter D, Harbarth S. *"The effect of improved Hand Hygiene on nosocomial MRSA control"*. Antimicrobial Resistance and Infection Control. 2014; 3: p. 34. Disponible en línia en Pub Med: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/25937922/>
9. Organització Mundial de la Salut (OMS). *"Guia d'aplicació de l'estratègia multimodal de l'OMS per a la millora de la higiene de les mans"*. [En línia 2009]. Disponible en: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/102536/who_ier_psp_2009.02_spa.pdf;jsessionid=EB350F1B6079162636A7F06516FBC61E?sequence=1

10. Servei Càntabre de Salut. *“Desplegament de l'estratègia d'higiene de mans a Cantàbria”*. Cantàbria, Grup d'higiene de mans. Subdirecció de Desenvolupament i Qualitat Assistencial. [En línia Febrer 2010]. Disponible en: <https://saludcantabria.es/uploads/pdf/consejeria/memoria%202010%20Estrategia%20Higiene%20de%20Manos%20Cantabria.pdf>
11. Joint Commission International. Organització Mundial de la Salut (OMS). *“Preàmbul a les solucions per a la seguretat del pacient”*. [En línia 2007]. Disponible en: <https://www.jointcommissioninternational.org/>.
12. Seguretat del Pacient - Ministeri de Sanitat. Govern d'Espanya. [En línia 2021] *“Estratègia de Seguretat del Pacient del Sistema Nacional de Salut. Període 2015-2020”*. Disponible en: <https://www.seguridaddelpaciente.es/es/informacion/publicaciones/2015/estrategia-seguridad-del-paciente-2015-2020/>.
13. Generalitat Valenciana. Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública. *IV Pla de Salut 2016-2020 - Comunitat Valenciana*, [En línia]. 2016 [cited 2021 Abril]. Disponible en: http://www.san.gva.es/web/comunicacion/forum-pla-de-salut;jsessionid=481B600D36F2C28BC223FE6F72B99F3D.appli7_node2.
14. Generalitat Valenciana. Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública. *VIGÈNCIA DE L'IV PLA DE SALUT DE LA COMUNITAT VALENCIANA*. Generalitat Valenciana. Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública.; 2021. Report No.: CSV:DIUMIP1P:2XHIAU78:FP6AAQEK URL de verificació de documents <https://www.tramita.gva.es/csv-front/index.façs?cadena=DIUMIP1P:2XHIAU78:FP6AAQEK>
15. Generalitat Valenciana. Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública. *“Instrucció 3/2017. Normalització de les funcions de qualitat assistencial i seguretat del pacient dels departaments/centres de la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública”* - Secretaria autonòmica de Salut Pública i del Sistema Sanitari Públic. [En línia]. 2017 [cited 2021 Abril]. Disponible en: <http://www.san.gva.es/web/conselleria-sanitat-universal-i-salut-publica/calidad-y-seguridad>
16. SAFY GLOBAL GEST, SL (GRUP ALTIMIR). *“Higiene de les mans per a previndre el Covid-19”*. [En línia 2020: higieneambiental.com]. Disponible en: <https://higieneambiental.com/aire-agua-y-legionella/higiene-de-las-manos-para-prevenir-el-covid-19>.
17. Sa i estalvi. 2021. *“L'OMS anuncia la campanya del 5 de maig de 2021, Dia Mundial de la Higiene de Mans: ara més que mai cal assegurar-la en els punts d'atenció”* 10 Febrer 2020 [En línia]. [cited 2021 Abril]. Disponible en: <https://sano-y-salvo.blogspot.com/2021/02/la-oms-anuncia-la-campana-del-5-de-mayo.html>